

Avtal 2020 – hur förbereder vi oss?

Arbetsgivarlag Gävle 26 september 2019
Kjell Frykhammar och Per Braconier, Svenskt Näringsliv

Medlemsföretaget Emma Elinstallationer, Stockholm

Vad är en avtalsrörelse?

- En avtalsrörelse är en återkommande period av förhandlingar mellan fack och arbetsgivare om nya kollektivavtal.
- 2020 omförhandlas ca 500 kollektivavtal för 2,8 miljoner anställda.
- Inom Svenskt Näringsliv ca 300 kollektivavtal för ca 1,8 miljoner medarbetare.

ALMADALEN 2019

"Det är alltid en utmaning"

Bäddat för konflikt om lönerna

Svenskt Näringsliv varnar för att Sverige tappar marknadsandel

Siffrorna som väger tungt

De som inte är avstämde för de här siffrorna, de ska inte vara ute på jobbet", säger han.

12 Nyheter

"Uppenbart för högt"

Svenskt Näringsliv: Löneökningstakt på 2,5 procent orimligt

Den svenska löneökningstakten på 2,5 procent är orimligt låg, enligt Svenskt Näringsliv. Löneökningstakten på 2,5 procent är orimligt låg, enligt Svenskt Näringsliv. Löneökningstakten på 2,5 procent är orimligt låg, enligt Svenskt Näringsliv.

SVENSKT NÄRINGSLIV

Svenskt Näringsliv: Löneökningstakten måste ner

Bettina Koshell, chefskonom på Svenskt Näringsliv. Foto: Jessica Olov / TT

17 september, 2019

Varför har vi avtalsrörelser?

- Grunden är kollektivavtalsmodellen
- Målet är att komma överens
- Syftet är att få arbetsfred

SVENSKT NÄRINGSLIV

Kollektivavtal som konkurrensmedel

- Traditionellt är kollektivavtal ett sätt att köpa arbetsfred
- Kollektivavtalets rationalitet – effektivt, standardiserat
- Allt oftare: Ett konkurrensmedel i kampen om arbetskraft – tjänstepension, försäkringar

Med kollektivavtalad tjänstepension kan du leva livet här och nu – lugnt

Tjänstepensionen blir allt viktigare för den framtida pensionen för västernorr-länningarna. Den som har

ma tjänsteman klara sig på 35 procent av sin tidigare inkomst i allmän pension.

under arbetslivet som efteråt. Ungefär 90 procent av alla anställda i Sverige omfattas av kollektivt och

SVENSKT NÄRINGSLIV

Avtalsförhandlingarnas ”hörnflaggor”

- Konfliktreglerna, 1928, 1976
- Riksbankens inflationsmål, 1995
- Industriavtalet, 1997
 - Samarbetsavtal med syfte att stärka industrins konkurrenskraft och skapa goda villkor för företagets anställda
 - Förhandlingsavtal med syfte att förhandla utan stridsåtgärder och lönenormera
- Medlingsinstitutet, 2000
 - Medling och väl fungerande lönebildning

”Spelet” påverkas av aktuella ekonomiska förutsättningar, förhandlingsstyrka, förhandlingsförmåga, kommunikation – bildsättning

Vägen till att industrin sätter märket

December

Januari

Februari

Mars

April

Parterna inom
industrin
växlar krav

Parterna inom
andra
branscher
växlar krav

Avtalsperiod
löper ut

Förhandling
inleds tre
månader
innan
avtalsperioden
löper ut

Opartiska
ordföranden
(OpO) träder
in i industrins
förhandlingar
en månad
innan
avtalsperioden
löper ut

Om ett nytt
avtal inte har
träffats råder
inte längre
fredsplikt –
risk för
konflikter

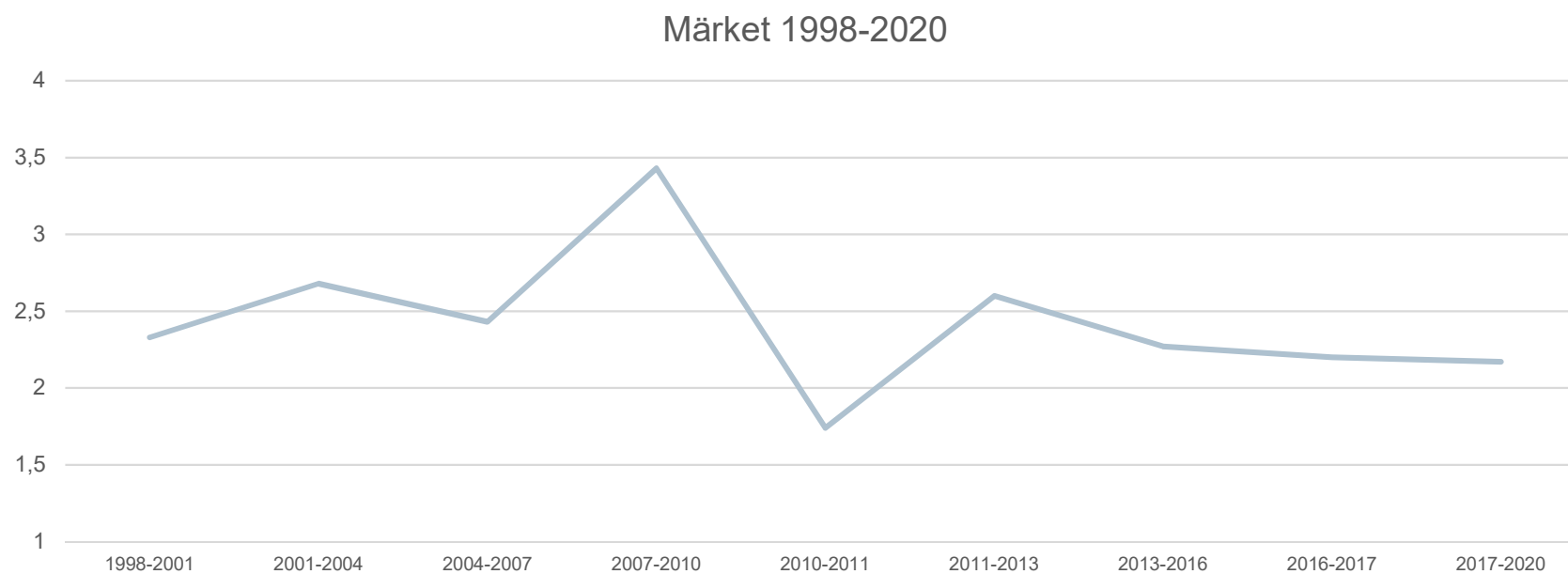

SVENSKT NÄRINGSLIV

Märkets funktion

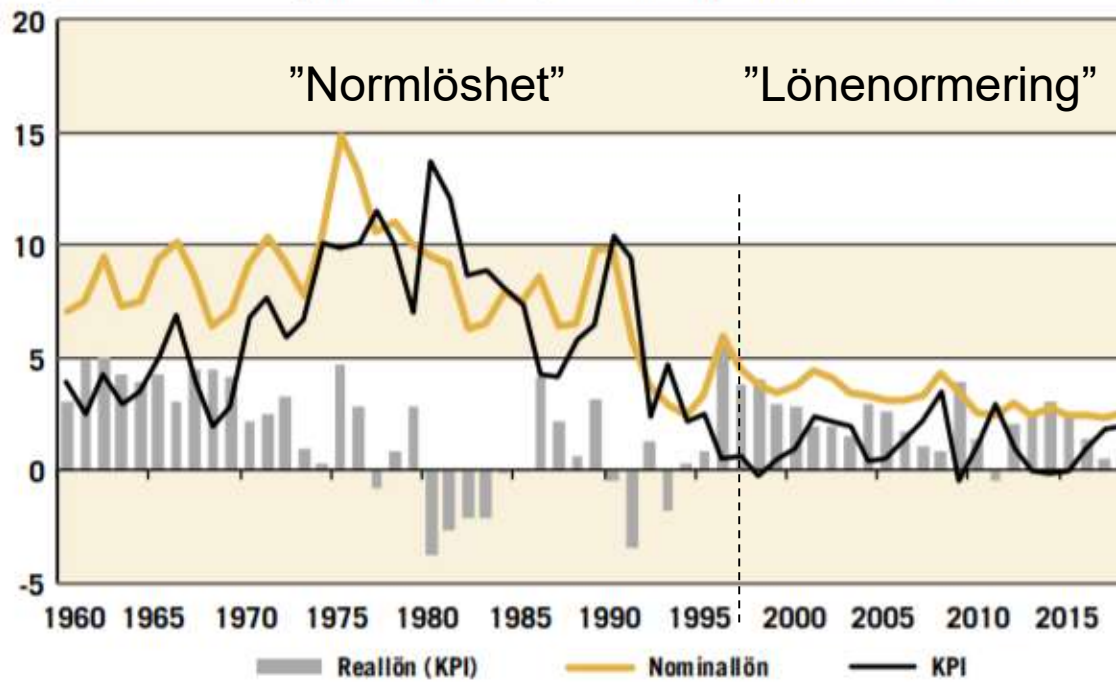
- Kostnadsökningar anpassade till internationellt konkurrensutsatta företags förutsättningar
- Industrin har bäst förutsättningar att träffa normerande avtal
- Märket upprätthålls genom arbetsgivarsamverkan och genom att MI inte medverkar till avtal över märket

Märkets utveckling

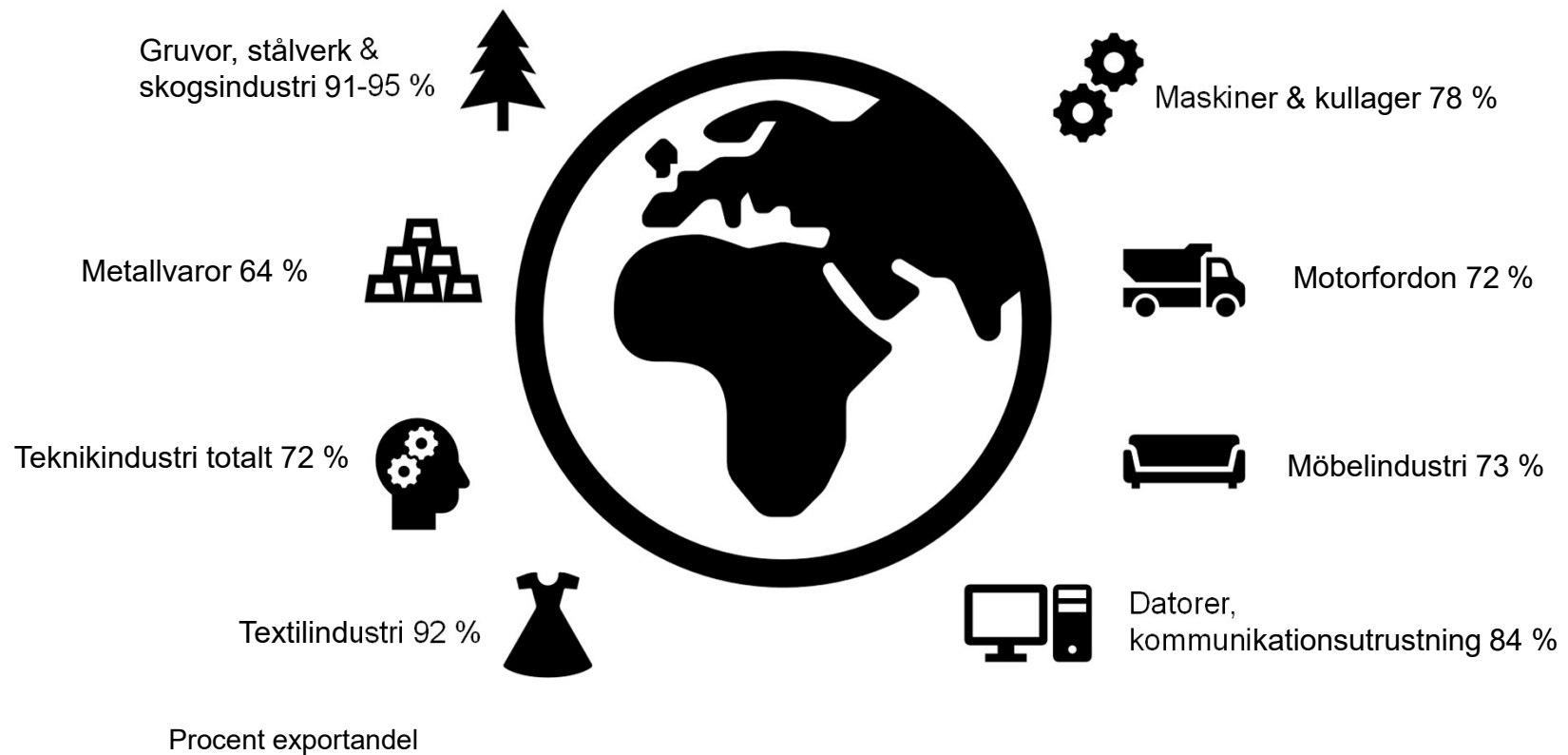

Två olika verkligheter

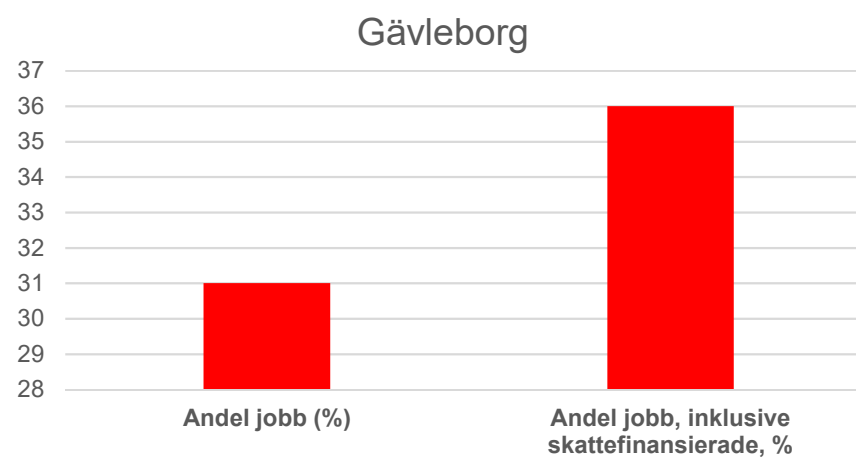
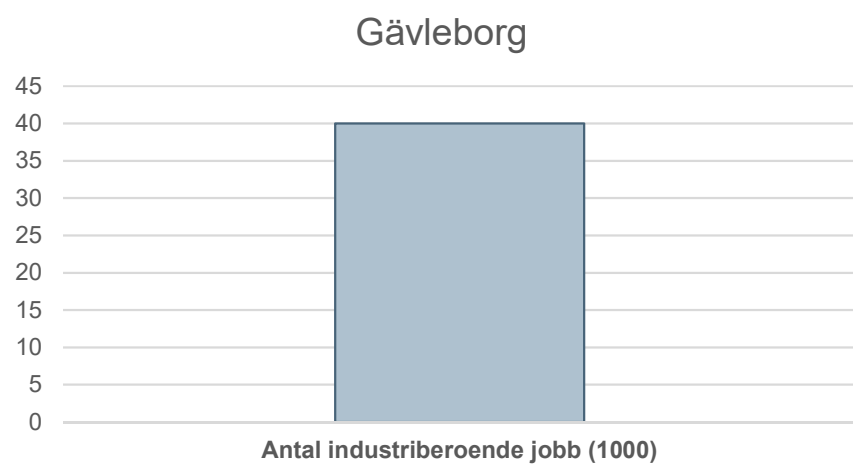
Diagram 1.2 Utvecklingen av nominallön, konsumentprisindex (KPI) och reallön från 1960

Svensk industri är starkt exportberoende

Stort industriberoende i Gävleborg

Viktiga faktorer

- Konjunkturavmattning
- Stigande arbetslöshet
- Global konkurrens, alla sektorer konkurrensutsatta
- Lönebildningen blir därför viktigare – lönekostnaderna avgör på kort sikt
- Sverige har bland världens högsta lönekostnader, och relativt snabb ökning
- Underliggande konkurrenskraftsproblem i Sverige
- Växelkursen inget vaccin mot höga löneökningar
- Svag produktivitetsökning

Arbetslösheten

Arbetskraftstalet

73,5 %

Referenstid: augusti 2019

-0,2 %-enheter

jämfört med samma period föregående år

Arbetslöshet

7,1 %

Referenstid: augusti 2019

1,0 %-enheter

jämfört med samma period föregående år

Sysselsatta av befolkningen

68,3 %

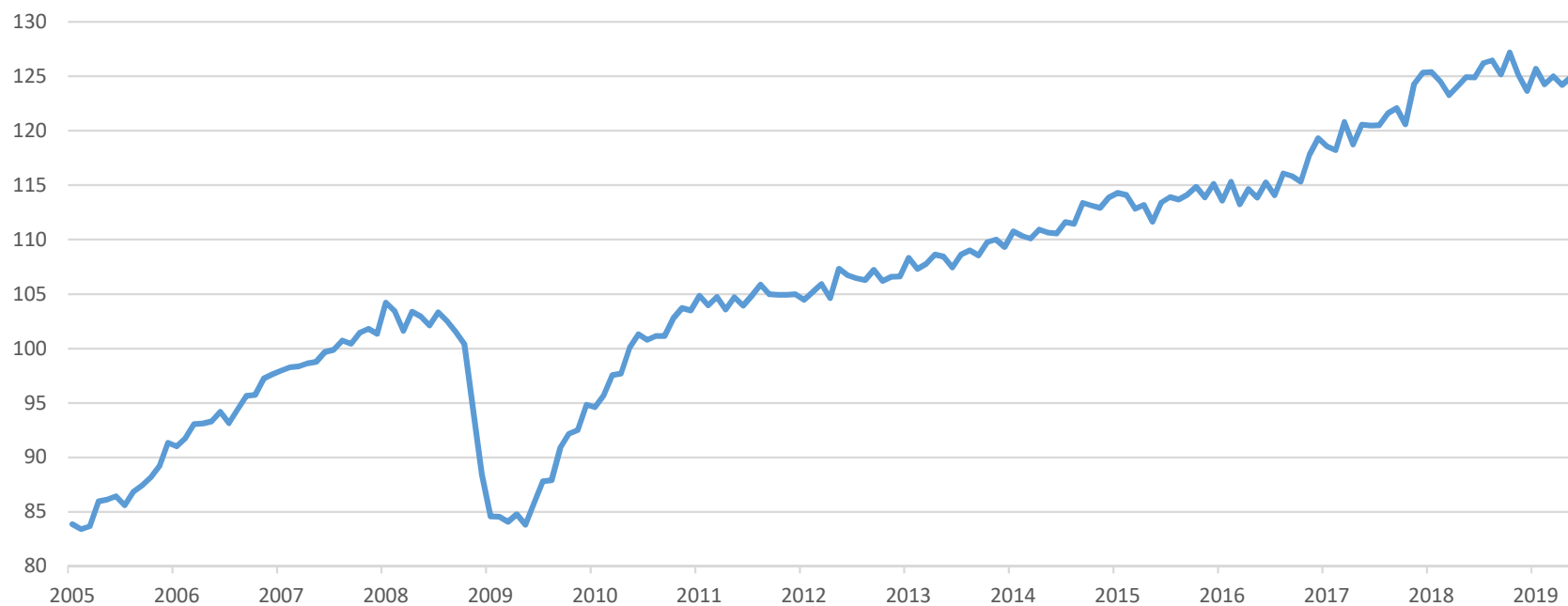
Referenstid: augusti 2019

-0,9 %-enheter

jämfört med samma period föregående år

Och världshandeln står och stampar

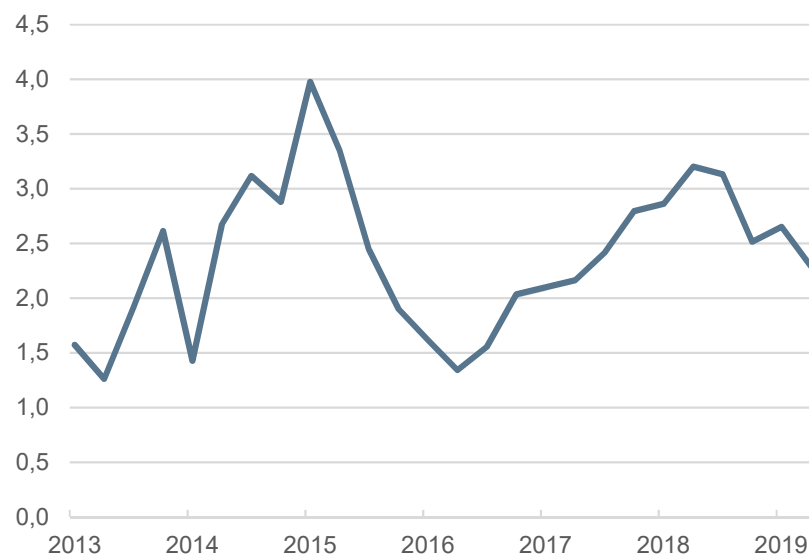
Indexerade nivåer, 2010 = 100

Tillväxttakterna har växlat ned i den globala ekonomin

Både i USA

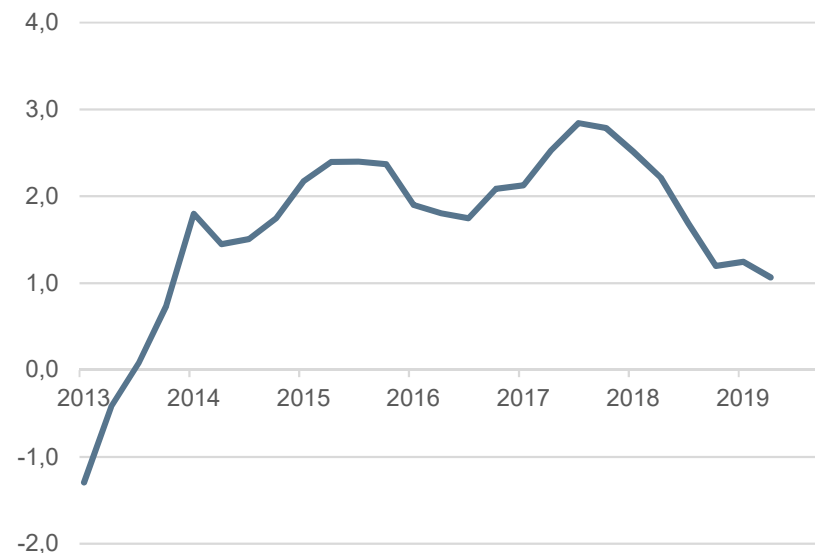
BNP, årlig procentuell förändring

Källa: Macrobond

Och i Euroområdet

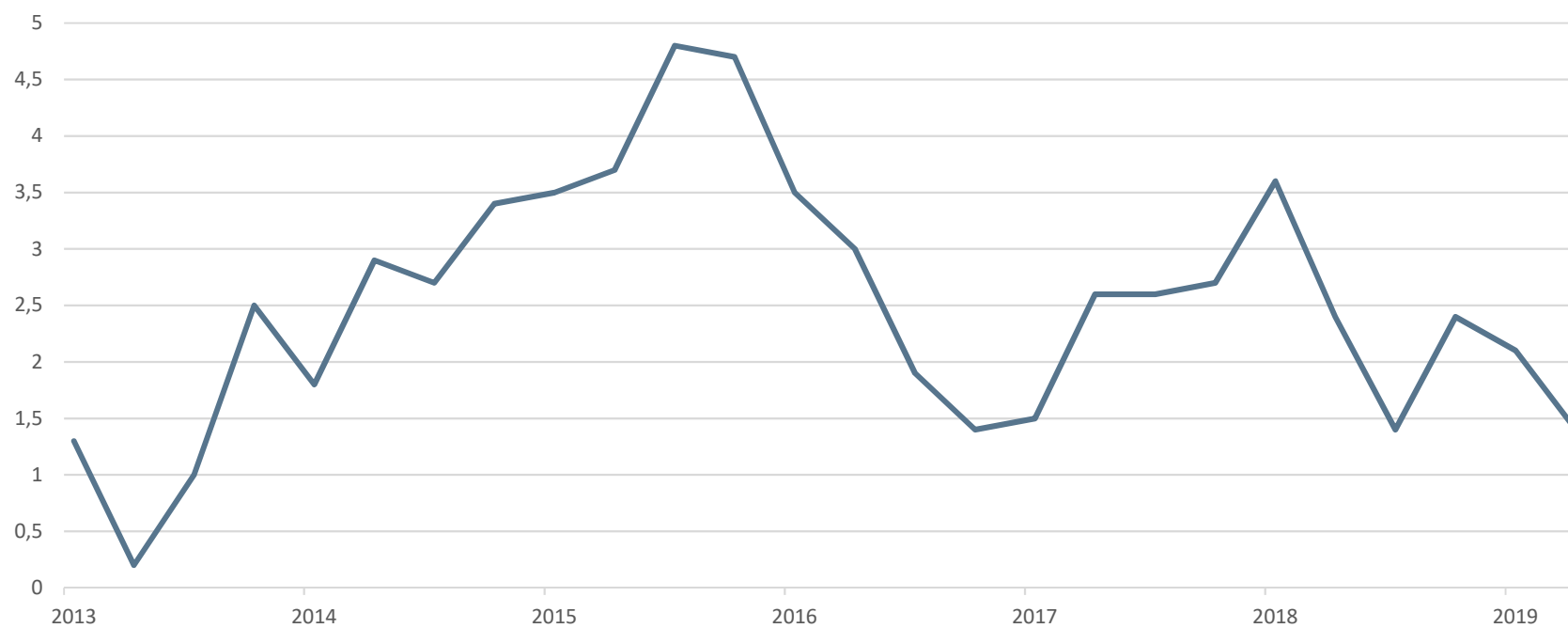
BNP, årlig procentuell förändring

Källa: Macrobond

Även i Sverige har BNP-tillväxten växlat ned

BNP, årlig procentuell förändring

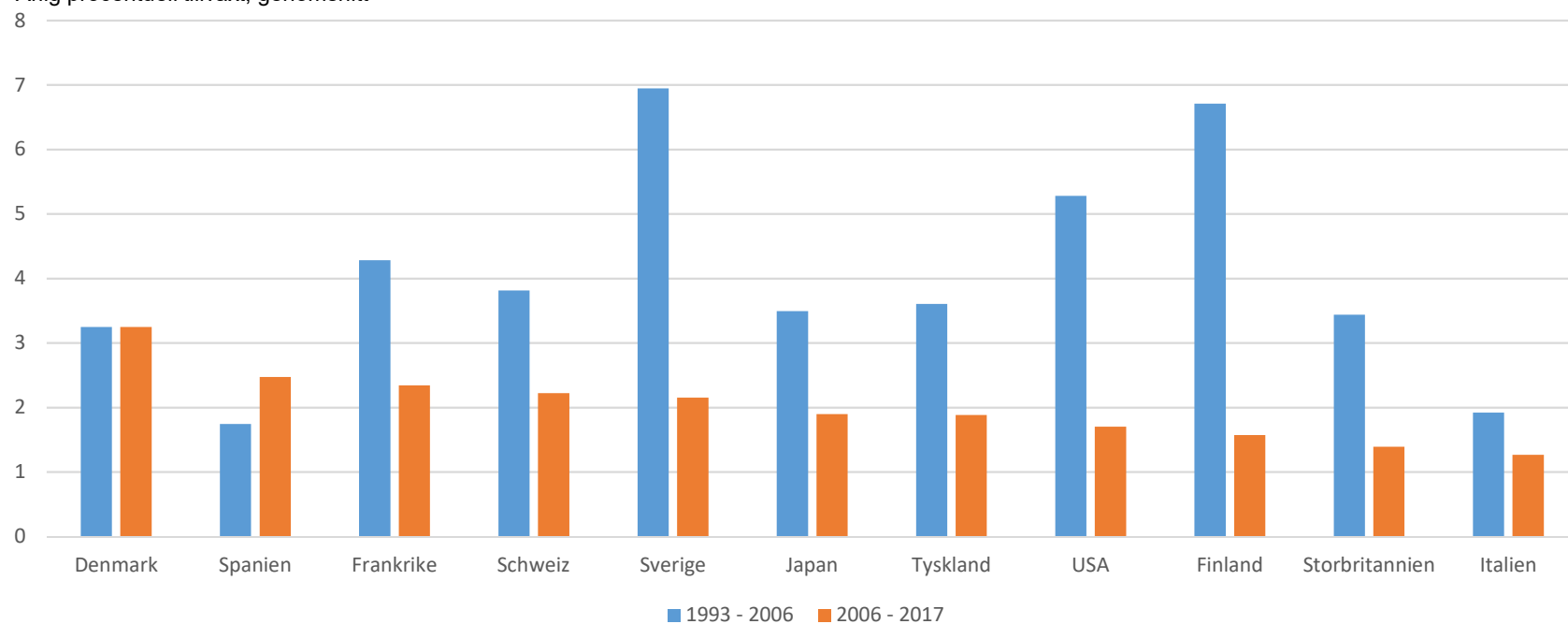

Källa: SCB via Macrobond

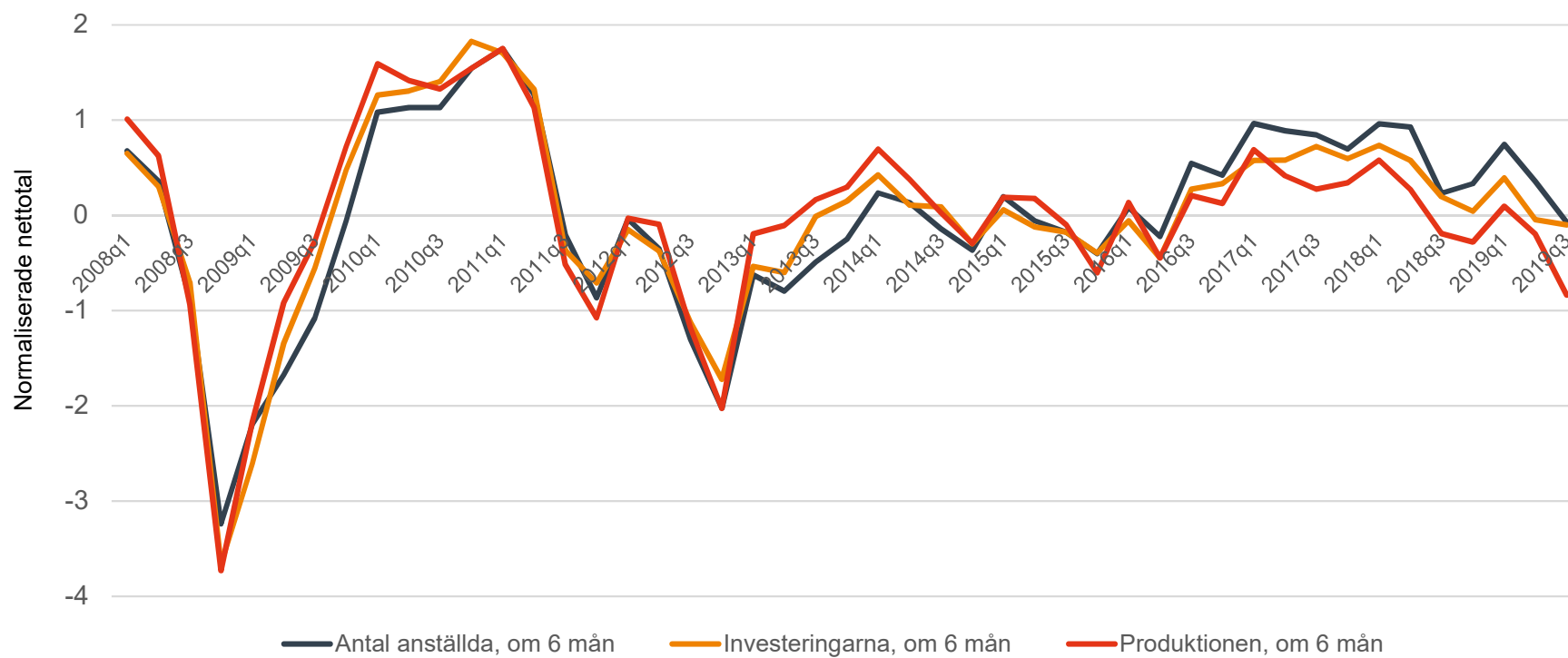
Kraftig inbromsning i industrins produktivitetstillväxt

Årlig procentuell tillväxt, genomsnitt

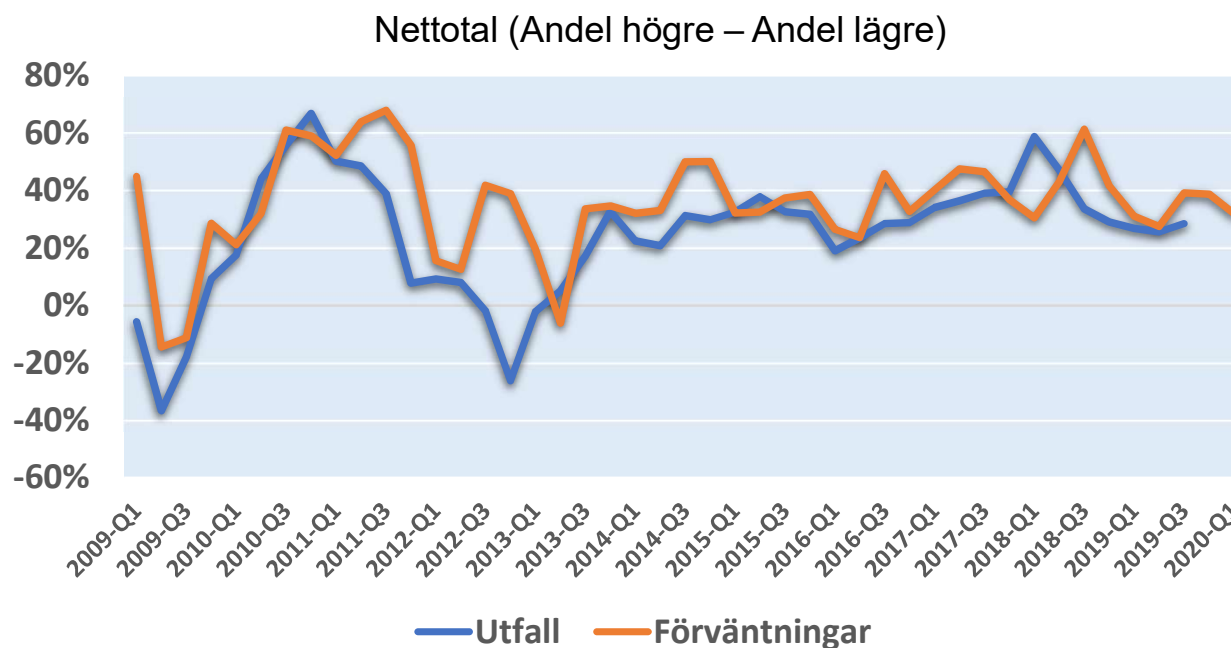

Källa: Conference Board

Våra företag ser allt dystrare på framtiden

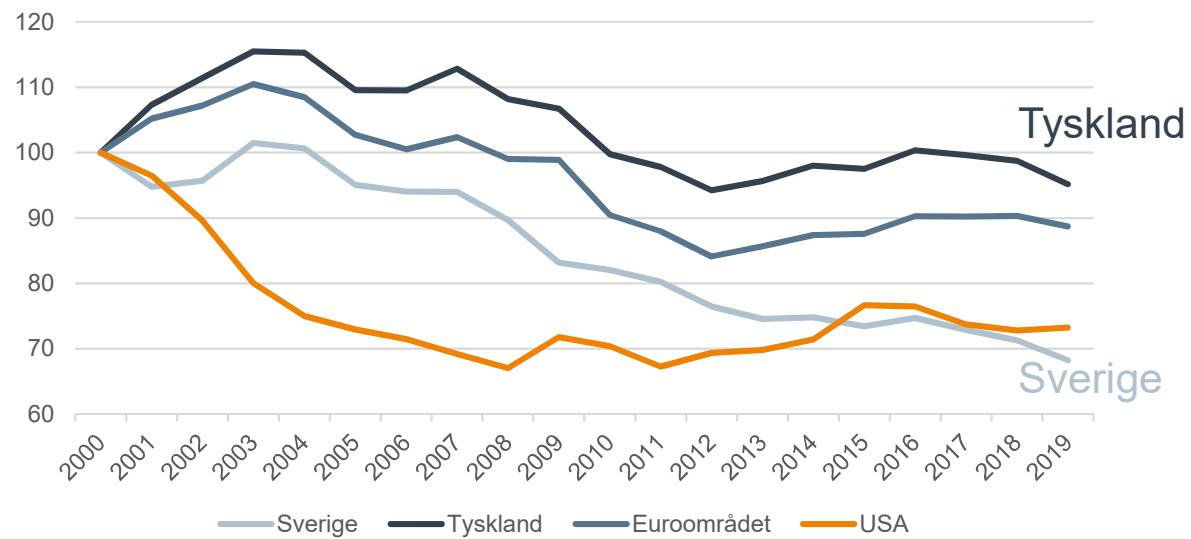
Produktion/försäljningsvolym - Förväntningar och utfall

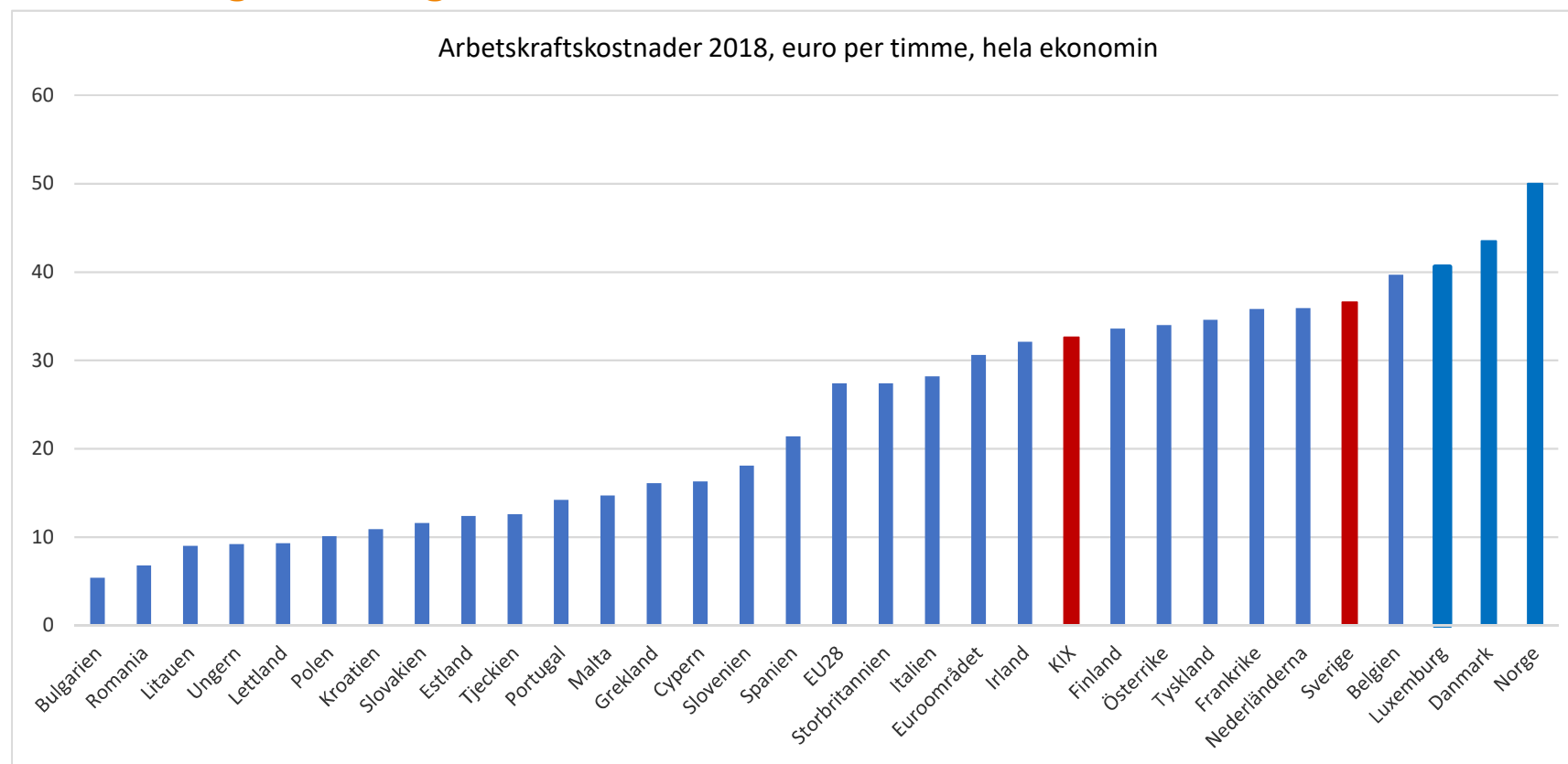
Gävleborgs län

Konkurrenskraftsproblem

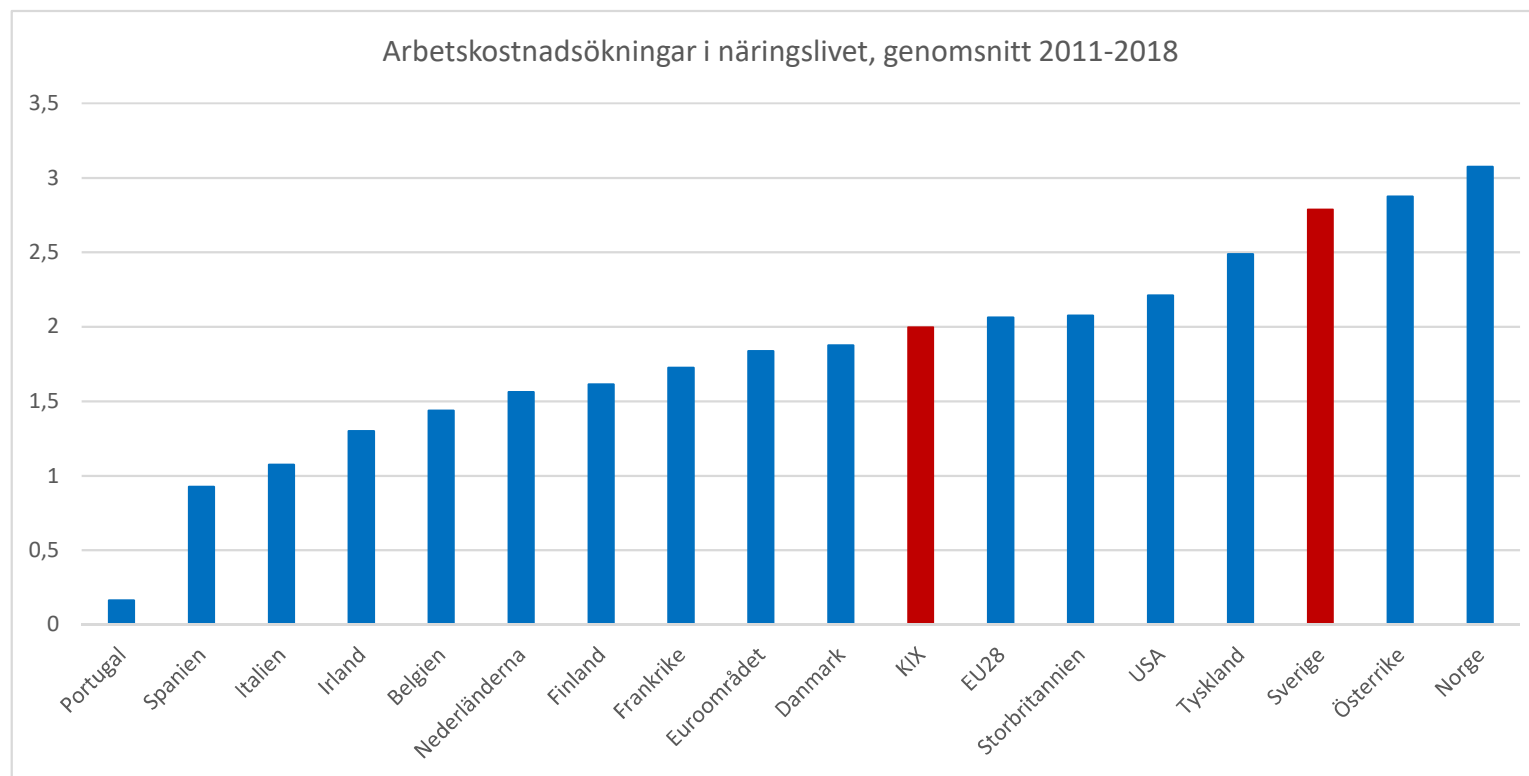
Andel av global export
2000 = Index 100

Sveriges arbetskostnader högst i EU efter Danmark, Luxemburg och Belgien,

Löneökningarna fortsatt högre i Sverige än i konkurrentländerna

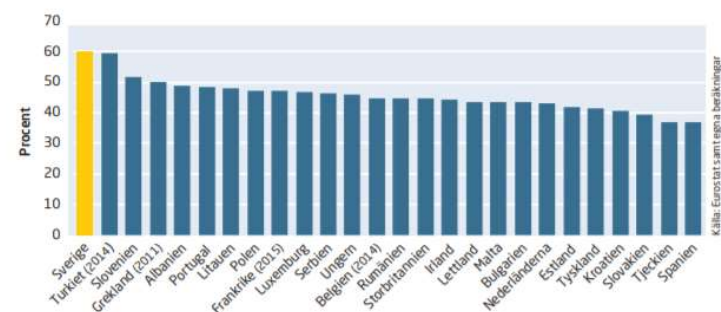
Våra mål i Avtal 20

Flera Gävleföretag listade som årets superföretagare

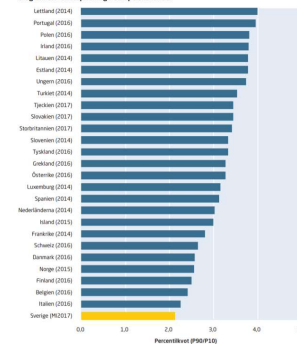
- Löneavtal som bidrar till förstärkt internationell konkurrenskraft
- Ingångslöner som möjliggör att arbetsmarknaden breddas och fler får jobb
- Ökade möjligheter till företags- och medarbetarnära lönebildning
- Avtal som tillgodoser företagens variation i behov av medarbetare

Diagram 9.6 Minmiljön i procent av medellön 2017

Anm. Beräknat värde för Sverige

Diagram 9.7 Lönespridning i europeiska länder

Grundläggande och återkommande frågor

Faktum...	...betyder för kommunikationen
a) Inflationens irrelevans	Riksbankens inflationsmål inte utgångspunkt. Reallöneförbättring inget löfte i industriavtalet.
b) Nej, växelkursen jämnar <u>inte</u> ut om Sverige går bort sig kostnadsmässigt	PPP (köpkraftsparitet) infinner sig inte. Bortaplan är den svenska ekonomins hemmaplan.
c) <u>Global</u> konkurrens – gäller inte bara exportindustrin	Lönebildningen blir allt viktigare i flertalet sektorer. Sverige är ett högkostnadsland.
d) Konjunkturläget försvagas	Svenskt Näringsliv arbetar för avtal som stärker svenska företags konkurrenskraft.
e) En kärv ekonomisk struktur med bromsande produktivitetstillväxt (trots relativt hög svensk investeringsnivå)	Faktorer utom parternas kontroll präglar förutsättningarna för lönebildningen under överblickbar framtid...

TACK!